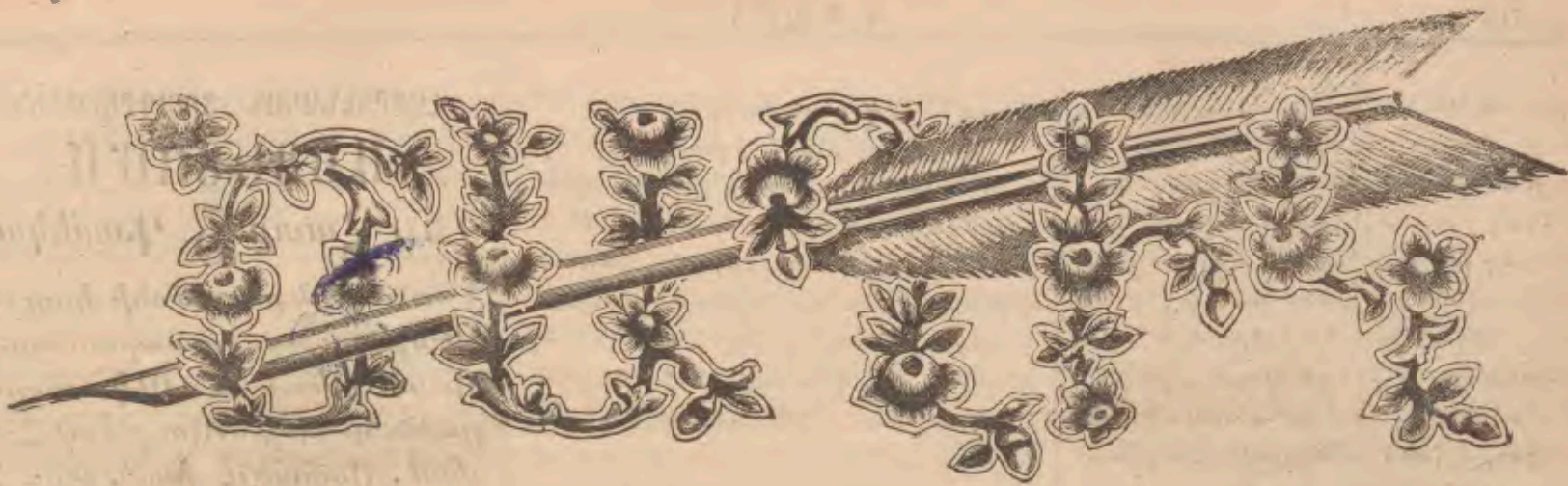

40 ՓԱՐԱ

ԱՅԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՓԱՐԱ 40

ՀԱՆԴԵՍ

ԾԱՆԻԿ շաբաթ երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեհաբ-
րի եւ Շաբաթ օրերն: — Յարեկան բաժանորդագրութեան գինն է
100 դրոս ամսաբ: — Վեցամսեայն 50. — Գաւառաց համար 115 դրոս.
Վեցամսեայ 60. — Ծանուցման տողը 5 դրոս:

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղարկել.
Առ Արսեմաէր եւ Տեօդէն Անտոն Սախանան.
Էսկի Չապքիի ճառտեսի Նշան Լ.Ֆ. Պէրպէրեանի Տպարանն.
Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնն եւ չեն տրուիր:

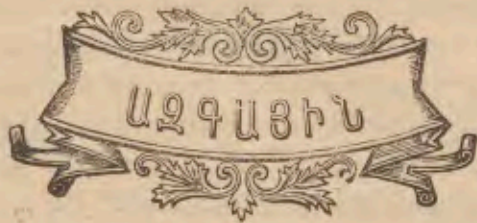
ԹԻԻ 233 Գ. ՏԱՐԻ

1889

ՅՈՒԼԻՍ 20 ՀԻՆԴԵՍԱՔԹԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հանդէս պարգեւաբաշխութեան. — Սորունհի
մայր սոցետ. — Հիւանդոտն. — Գիտական —
Ֆէնիյէ. — Պաղպոզումու ըրէնտէսի. — Վար-
դափառ.

ՀԱՆԴԵՍ ՊԱՐԳԵՎԱԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆ
ԱՐԱՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
Ի ԳԱՏԸ ԳԻԻԶ

Երկուշաբթիօրը մեծ շքով կատար-
ուեցաւ Արամեան երկսեռ վարժարանի
հանգէսն ի Գատըգիւղ, Մէօհիւրտարի
պարտիզին մէջ, որ այս առթիւ զար-
դարեալ էր գոյնզգոյն դրօշակներով:

Ահագին վրան մը կը ծածկէր պար-
տիզին մի մեծ մասն: Հանդիսավայրին
բեմին ճակատն կը զարդարէր վեհ.
Սուլթան Ապա-իւլ-Համիտ Բ. կայսեր
իւղաներկ պատկերն երկու մահիկակիր
դրօշակներու միջեւ: Դարձեայ բեմին
աջակողմն կարգաւ նստած էին ընթա-
ցաւարտք եւ ձախակողմն դրուած էր

մեծ դաշնակ մը որ զշուրջ կը բոլս-
րէին վարժարանին երկսեռ սանուհք:

Հանդիսին ներկայ էին կղերական
գասէն ի գիմաց Ամեն Ս. Պատրիարք
Հօր, Դեր. Տ. Գէորգ Մ. վարդապետ
Իւթիւճեան, փոխանորդ Նորին Սրբազ-
նութեան, Մուրաանեայ Դեր. Տ. Մել-
քիսեդեկ եւ Սրուանձտեանց Դեր. Տ.
Գարեգին սրբազանք. Տէր Բակոբեան
Վահան վարդ. եւ Հիւնքեարպէյէնեան
ու Մկրեան Արք. Հարք ինչպէս նաեւ
Հայ հռոմէական Վեր. Հ. Ս. Վ. Տէրվիշ-
եան: Իսկ աշխարհականաց գասէն, Կրթ-
թական տեսուչ Կ. Ս. Իւթիւճեան, Բակոբ
Գարեգէն, Միհրան Ասքանազ էֆէն-
տիք: Ռուսահայոցմէ ներկայ էին Պ.
Դրիգոր Խալաթեանց, յաջորդ Մկրտիչ
Էմինի եւ Ուսուցչապետ հայերէն լեզ-
ուի, Կ. Պ. Նիկողայոսեանց: Օտարազ-
գեաց մէջէ կը նշմարուէին, տեղւոյն
Պէլէտիյէ Բէյիսին եւ Բօպէրթ Գոլէճի
Տնօրէն Մս. Ուօշպըրըն:

Հանդիսատեսներու (որոց մէջ կը
նշմարուէին նաեւ ամեն ազգէ անհատ-
ներ) խումուն բազմութիւն մը դրուած
էր նստարաններն:

Ժամը ճիշտ 7 1/2ին սկսաւ հան-
դէսն Համիտիյէ քայլերգով՝ զոր իւր
փոքրիկ այլ ճարտար մատներով դաշ-
նակէն դուրս կը հանէս Օր. Հայկանոյշ

Կիւլպէնկեան: Հանգիսատեսք յոտն-
կայս ունէնդրեցին քայլերգին, որուն
յաջորդեց ընտիր երգ մը, զոր երկ-
սեռ սանուհք երգեցին եւ արժանացան
բուռն ծափահարութեանց:

Ապա, յոտին ելնելով Մեծ. Բովա-
կիմ էֆ. Բովակիմեան, ի գիմաց Հո-
գարարձութեան կարգաց վարժարանի
տեղեկագիրն. ցաւակցութիւն յայտ-
նեց բազում ծնողաց անտարբերու-
թեան համար, որք ներկայ չէին գլու-
նուած իրենց որդւոց քննութեանց
ժամանակ: Կարգաց թէ Արամեան
վարժարանն այս տարի մի միայն վեց
արու ընթացաւարտներ կ'ընծայէ աղ-
գին. դոհուհուութիւն յայտնեց վար-
ժարանի տնօրէն Մեծ. Մինաս Մալեան
էֆ. ի որ միշտ ջանացած էր ի դերեւ
չը հանել Հոգարարձութեան իւր վրայ
դրած յոյսերն:

Տեղեկագրի ընթերցումէն յետոյ
բեմն ելաւ Օր. Արաքսի Գափամաճեան
որ ամենայն յաջողութեամբ արտասա-
նեց «Պանդուխտ Հայուհին» եւ
արժանացաւ բուռն ծափերու: Հե-
տը հետէ բեմն ելան Պ. Պօղոս Ֆըն-
տըղեան, որ դաղդիւրէն լեզուով
արտասանեց Համարթինի «Օ Ռօսին-
եօյն» Պ. Բարութիւն Շափեան (ըն-
թարցաւարտ) որ նիւթ ընելով իրեն

«ղգիտութիւն և կրօնք» գեղեցիկ լուսնիւք ճառեց և արժանացաւ լուռն ծափահարութեանց։ Պ. Երուանդ Եազըճեան, իւր մանկական լեզուով բացատրեց թէ վարժարանի շէնքը այլ եւս անբաւական էր իրենց համար, և թէ շատ ներդրութիւն կը կրէին հոն այս պատճառաւ։ ուստի պարտք կը համարէր, իւր սրտին մէջ գտնուած քաղցր դուրս հանել։ Թողլով հանդիսականաց ընել ինչ որ կուզեն։

Ընթացաւ արտօնքէն Պ. Տրդատ Եոզկաթլեան խօսեցաւ տաճկերէն լեզուով, իւր նիւթն էր «միննէթտարըզ» որով երախտապարտութիւն յայտնեց Վեհ Սուլթանին, գիտութեան և լուսոյ մեկեանսին։ Պ. Սարգիս Փեթոյեան՝ գաղիերէն խօսեցաւ։ Պ. Խաչիկ Պլըխտանեան ճառեց հանճարի վրայ և Պ. Յովհաննէս Պէզիրճեան ի գիտաց իւր ընկերաց հրաժեշտի ողջոյն մատուց և բամբակն վարժարանի Պատ. Հոգաբարձուայ, Մեծ. Տնօրէնին, և աշակերտաց։ Սոցա ամենն արժանացան բուռն ծափահարութեանց։

Ժամը 8 1/2ին սկսաւ բաշխումն մրցանակաց և վկայականաց, և մի առ մի յառաջ եկան երկուսեւ աշակերտք նախասրահից եւ սեռումնասրահից որք սաացան իրենց մրցանակներն խոնարհութեանց փոխարէն ծափերու արժանանալով։

Ապա վարժարանին տնօրէն Մեծ. Մինաս Մալեան էֆ. կարդաց ընթացաւարտ աշակերտաց անուննքն որք էին։

- Պարոն Խաչիկ Պլըխտան
- » Յարութիւն Եամբեան
- » Յովհաննէս Պէզիրճեան
- » Սարգիս Փեթոյեան
- » Տրդատ Եոզկաթլեան
- » Օննիկ Փիրիմեան (1)

Ապա վկայականներն բաժնելով սրտաշարժ բանիւք «երթայք բարեաւ» մաղթեց, և յորդորեց բնաւ չը դադանալ իրենց սակաւիկ ծանօթութիւններով այլ և այլ նիւթերու վրայ։ Երախտապարտ մնալ միշտ առ Սրտեան վարժարանն՝ որ իրենց սրտի մէջ գիտութեան որոմն պանծ էր։ Յետոյ հրաւիրեց խօսիլ Պ. Գրիգոր Խալաթեանց, որ, իրեն փոխանորդ կարգէր։

(1) Այս պարոնը բացառւոյ էր կա եւ որ պատճառաւ մը։

Գեց զՊ. Նիկողայոսեանց։ Սա պարզ լեզուով խօսեցաւ ազգային աւանդութեանց վերայ, սկսելով Մէօհիւտարէն և երթալով մինչեւ ի Թէհրան։ Չատագովեց հայ բեռնակիրներն, մեր հատուած եղբայրներն, և կրկին առաջարկեց հայ կանանց թերթի մը հրատարակման խնդիրն, (Մէզպուրեան վարժարանի մրցանակաշախտութեան հանդիսին առաջարկած էր) ըսելով թէ այդպիսի թերթ մը կրնար մեծամեծ օգուտներ ընծայել ազգին, որով երեսն աւելի կը սպիտակացնէր քան զ5000 հօսոս փութորա։ Պ. Նիկողայոսեանց բուռն ծափահարութեանց արժանացաւ։

Ապա խօսեցաւ Մեծ. Յ. Գուրգէն էֆ. և իշխեցուց թէ Թրքահայքս երախտապարտ եմք մեր հարազատ եղբարց, Ռուսահայոց, բոլոր թէ Հայն երեք բանով միայն կապրի այն է Ազգ, եկեղեցի և լեզու, որք յաւիտեան պիտի շողան իւր գլխուն վրայ։

Պ. Գրիգոր Խալաթեանց Գուրգէն էֆ. ի ճառախօսութենէն յուզեալ հարկադրեցաւ բեմն ելնել ու թարգման հանդիսանալ իւր նախորդին Պ. Մ. Էմինի շերմ սերախութիւն յայտնեց այսպիսի կրթական հանդիսի մը ներկայ գտնուելուն համար։ Ապա խօսեցաւ Պոզոս էֆ. Յակոբեան որ զաւակցութիւն յայտնեց այն ազգամիտս սովորութեան համար, որով հայ ծնողք իրենց զաւակները օտար վարժարաններ կը զրկեն։

Վերջապէս, հանդէսն փակեց Նախագահ Տ. Մեքլիսեֆէի Սրբազան, որ ոտէպ քննութեանց ներկայ գտնուած լինելով գահութիւն յայտնեց տեսած ազգիւնքներուն համար, և օրհնեց հանդիսականներն։ Արձակուրդի երգն սկսաւ և ամեն ոք զգոյժեալ մեկնեցաւ։

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն երկուշաբթի օրէն ի վեր փկար բլալով Մաքրիգիւղ իւր տունը կը դառնուի։

Միւսիմարեան դպրոցի Պարգեաւ բաշխութեան հանդէսն որ պիտի կատարուի յառաջիկայ չիւրակէ ի 23 յուլիս Բերա Սաքըղ-Աղան։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՅՑԵՏՈՄՍ

100 Հատը 5 Դանեկան

Լաւագոյն քառթօնի վրայ աւէն լեզուաւ կպատրաստուի Ուղուրեան և Ընկ. տպարանն, Կ. Պօլիս, Սուլթան Համամ, Սախուլյէ խան, Թիւ 5։

ՍՐԲՈՒՅԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ

Մանուկ էի։ Մի օր, սեռադեհատ կին մը, տասնի չափ դեռահասակ աղջիկներէ շըրջապատեալ մեր տունն եկաւ։ Հայրս, բժիշկ, իւր արուեստին պատշաճ աւէն խնամքներն տուաւ այդ ծաղկահասակ կուսանոց որոյ գէմքն, տըժգոյն և նիհար, յայտնի կ'ընէր իւրեանց հիւանդ փիճակն և անձանօթ կիներ չէր դադրեր իւր ազօթալից շընորհակալութիւններն յայտնելէ հօրս որ յուզեալ էր, Կինն և աղջկունք երախտադէտ սրտիւ մեկնեցան մեր տունէն և ես գեռ մանուկ, ուշադիր դիտած էի դնոսա առանց հանաչելու։ Ինչո՞ւ չպիտի կարենայի գիտնալ նոցա անունն։ Տղայք միշտ հետաքրքիր են և ես այդ հետաքրքրութենէն մղեալ ինդրեցի հօրմէս կընով անունն։ Եւ հայրս տուաւ ինձ պատասխանն, այդ կինը Սրբուհի մայրապետ կը կոչուէր և այդ աղջկունք իւր զաւակներն էին։ Առաջին անգամ մայրապետ բառն կը լսէի և առաջին անգամ կը տեսնէի մեր տան մէջ նմանօրինակ սեռահամադրեալ մը։ Այդ բառն ինչ կը նշանակէր, ո՞վ էր այդ կինն, ինչ կ'ընէր, ո՞ւր կը բնակէր և ինչո՞ւ ամեն տրեք կը շրջէր։ Ահա հարցեր որոց ծնունդ տուած էր իմ հետաքրքրութիւնն և որք ինձ համար շատ տարիներ գաղտնի և անպատասխան մնացին։

Իզոյ պատահի, Կորուսի հայրս և մայրս, մտաւ ուսանողի կենաց մէջ և չէի մոռացած Կաւղեբառ կ'ընէ այն օրում հայրս մայրապետ անունն տուած էր։ Պատահեցաւ թիւնն այն հատակն է

յորում՝ անտրկայք եւ յեակք աւելի լուսաւոր եւ սրոշ կերպիւ կերենին մեր մտաց առջեւ եւ այդ հասակին մէջ տարակոյս չունիմ թէ՝ սեպտեմբերին լոկ մայրապետ անուամբ չպիտի ներկայանար ինձ, եւ ուսուցիւ ծանօթացայ իրականութեան եւ ուրան երջանիկ զգացի երբ լսեցի թէ՝ սեպտեմբերին մայր է բազմաթիւ որբերու, իւր խնամոց ներքեւ կը պահէ մի որբանոց եւ կուտայ ինչ մ'անօգնական եւ աղքատիկ աղջկանց դաստիարակութիւն։ Այն վայրկենէն հետէ չը գաղբեցայ յարգելէ խորին կերպիւ այդ որբեպաշտ կինն եւ հիացմամբ կը կարգայի ինչ որ Սրբուհի մայրապետին, կամ որբանոցին կը վերաբերէր։

Այս քաղցր յիշատակաւ ահա ծանօթացած եմ Սրբուհի մայրապետին որոյ տխուր մահն մեր ամենուն սիրտը կը յուզէ։ Կը մեռնի որբոց մայրն եւ որբերն կ'արտասուեն, վսեմ է որբերու պաշտպան կանգնողն, տխուր է որբերու հոտակն խրեանց մօր գաղազին վրայ։ Ո՛վ չը ճանաչէր Սրբուհի մայրապետն, այն ժիր, բարեխիտ եւ փութաշուն մայրն կը չըջէր ամեն գիւղ, կը մտնէր ամեն տուն, ամենուն սիւսելին էր, ամենուն բարեկամն էր։ Ժողովրդեան գովն կը շարժէր իւր որբոց վրայ եւ յանուն իւր որբանոցին կաշխատէր։ Որպիսի անձնութիւնով եմք որպիսի սիրով կը գործէր իւր զաւակաց համար, որոյ ճշմարիտ մայրն էր ինք։

Կը սիրէր նա իւր գուռակներն, եւ միթէ այդ որբ աղջկանք իւր զաւակներ չէին նկատուէր, եւ որբերն այն կը պաշտէին իւրեանց մայրն բարերար, ամեն աստիճանի, ամեն դասակարգի մարդիկ կը ճանաչէին զնա եւ ամեն ոք յարգանք կը յիշէր նորա անունն, ամենուն տանը մէջ էր նա, եւ ամեն չըմէն օրհնութիւն եւ ամեն սրտէ մողթանք կը խլէր ի նպաստ իւր մեծ գործին։ Հարուստն սիրալոթար կուտար նմա իւր գրամն, աղքատն իւր օրհնութիւնն, իթէ մանկիւր, իւր տանը մէջ, պիտի գտնէիր որբերուն քով խնամակալ մայր մը Սրբուհի մայրապետն պիտի հիանայիր որբանոցին օրինակելի կարգապահութեան վրայ, աղջկանց արի վարուց վրայ, եւ խորին տպաւորութեան մը ներքեւ մնացած պիտի

մեկնէիր անտի, Այն կինն որ ամեն ուրեք կերթար, ամենուն կը մատուցանէր իւր ազերաներն, ամեն սրտերու կը յայտնէր իւր գործն բարի, այդ կինը իւր տանը մէջ ճշմարիտութեամբ հիմէր։ Եւ որբերն այսօր կը տան այդ առաքինազարդ մայրն, որբանոցն չունի այսօր իւր հիմնագիրն եւ կ'աղբայ նորա վրայ։ Կան տառապալիք վայրկեններ յոյս կարծես անշունջ նիւթերն իսկ կը մանակցին մեր ցաւաց։ Այդպէս այժմ որբանոցն, երբ մայրապետին բաղադրութիւնն նշմարեալ, երբ տեսնես որբերն յաւհառաչ չես ըսիր թէ՝ որբանոցն կ'արտասուէ։ Այդպէս կըսէս եւ կողբաս մօրն վրայ որ որբերուն պաշտպան եղաւ, խնամեց ընել ժանկութիւնը, պաշտպանեց եւ միթէ արեւ տառապետն եւ մայրենի անսպառ գգուանքներով շոյեց ու փայփայեց որբ կոյսերու խուճաւ մը։

Ողբալի է այդ կորուստն, ողբալի որբոց, ողբալի համայն ազգին համար։ Կարտասուեմք այն դադաղին վրայ որ կը պարունակէ բարերարաց, ընտելագոյնն, մարց լաւագոյնն, խընամակալաց աղնուագոյնն, եւ այս դառն կորուստն քով միթէ արական մեղ պիտի լինի երբ տեսնենք մեր ազգին մէջ ուրիշ Սրբուհի մայրապետներ որոյ միշտ պետք ունին մեր հայ որբերն ու որբուհիներն։ Մ.

ՀԻՒԱՆԴՈՏՆ

(Նախորդ Թիւն)

Յանկարծ հարցուցի իրեն։

— Հայր է՞ք, պարոն։

— Ո՛չ։

Անմիջապէս այլայլեցաւ իբրեւ թէ անպատշաճ յանցանք մը գործած լինէի, եւ չարունակեցի։

— Ներողութիւն կը խնդրեմ, այնպէս կարծած էի երբ ձեր սպասաւորն միշտ խաղալիկն վրայ կը խօսէր։

Ժպտաղին ըսաւ։

— Ո՛չ, ամուսնացած չեմ։ Ամուրի մնացած եմ։

Իսկոյն այդ ամենն յիշել ձեւացուցի։

— Ո՛հ . . . ճշմարիտ է, նշանած էիք երբ եւս զձեզ ճանչցայ, օրիորդ աղ Մանտալի հետ, կարծեմ։

— Այո՛, պարոն, որքան ընտիր է ձեր յիշողութիւնն։

Մայրապետ յանգագնութիւն մ'ունենալով, ըսի։

— Այո՛, կարծեմ թէ օրիորդ աղ Մանտալ ուրիշ պարանի մը . . . հետ ամուսնացած է, այդպէս լսած եմ։

Լուրջ եւ մեղմ կերպիւ արտասանեց սոյն անունն։

— Պարոն աղ Փլէօնէլի հետ։

— Այո՛, նոյն ինքն։ Այո՛ . . . այդ առթիւ կը յիշեմ նաեւ ձեր վէրքին պատմութիւնը։

Ուշագիւր գիտեցի նորա գէմքն որ խելոյն այլայլեցաւ։

Իւր լեցուն եւ դիրքակ դէմքն զոր արեան առատութիւնը ծիրանագոյն ըրած էր, տեւիլ եւս գունաւորուեցաւ։

Նախագեւաժ պատասխանեց, յանկարծական ոգեւորմամբ այն մարդուն որ կանխաւ կորուսեալ դատ մը կը պաշտպանէ, կորուսեալ իւր մտաց եւ սրտին մէջ, եւ զոր կուզէ շահիլ կարծեաց առջեւ։

— Պարոն, անիրաւ կը լինէր տիկին Փլէօնէլի անունն ինձ հետ արտասանելն։ Երբ պատերազմէն վերադարձայ, առանց ոտներու, աւաղ, բնաւ չը փափաքեցայ, բնաւ չուզեցի որ նա իմ կինս լինի։ Կարելի՞ էր այդ, երբ կ'ամուսնանայ կին մը, ստիպուած է ապրիլ ամէն օր, ամէն ժամ, ամէն վայրկեան, ամէն երկվայրկեան մարդու մը հետ։ Եւ ամէն մարդ եթէ ինձ նման խեղանդամ եւ հիւանդօտ լինի, պիտի դատապարտուինա իւր ամուսնութեամբն մի այնպիսի նեղութեան որ ցմահ պիտի տեսէ։ Ո՛հ, կը հասկընամ, կը հիանամ այն անիրաւութեանց, զոհողութեանց որք ուսման մ'ունին։

«Բայց չեմ ընդունիր որ կին մը հրաժարի կեանքէ մը զոր երջանիկ կը յուսայ գտնել, հրաժարի ամէն ուրակութիւններէ, ամէն երազներէ ամուսնայն համար։ Երբ ես կը լսեմ սենեկի տախտակամածին վրայ փայտէ սրունգներուս եւ ցուպերուս ձայնը, ջաղացքի այն միօրինակ աղմուկն զոր կը յարուցանեն մէն մի քայլիս, սիրտս կը յուզուի սպասաւորս իսկ չարչարելու համար։ Կնոջ մը կրած նեղութիւններն զորս ես իսկ չեմ ուզեր կրել։

ինձ համար, եւ բայ աստի, սիրուն կրնա՞ք գտնել փայտէ ոտներս։

Լուեց։ Ինչ բոնել հարկ էր. իրաւունք ունէր։ Կրնայի՞ յանդիմանել նստիւտել զինք։ Այ՛, և սակայն, այս օրինական ընթացքը, ճշմարտութիւնն, չէին գոհացներ իմ բանաստեղծական ճաշակս։ Ուստի և հարցուցի յանկարծ։

— Տի՛րին տը Ֆլէօնէլ զաւակ ունի՞։

— Այո՛, աղջիկ մը և երկու մանչ. անոնց կը տանիմ այս խաղալիկներն, իւր ամուսինն և ինք շատ բարի են ինձ նկատմամբ։

Կառախումբն Ս. Ժէրմէնի կը մօտենար. Գետնօւղիներէն անցաւ, մըտաւ կայարանը, կոնդ առաւ։

Բազուկս պիտի ներկայացնէի տըկար պաշտօնակալին՝ տիրացնելու համար, իւր վատ լինելը երբ երկու ձեռներ բաց դնուակէն ներս մտան գէպ իւր կողմն։

— Բարի լոյս, սիրելի Ռէվալիէն։

— Ա՛հ, բարի լոյս, Ֆլէօնել։

Մարդու ետեւէն, կինը կը ժըպտէր, զուարթագեղ, սիրուն ողջոյններ զրկելով իւր ձեռնոցապատ ձեռներովը։ Փոքրիկ աղջիկ մը, իւր քովի կեցած, ուրախութենէն կը ցատկէր և երկու մանչեր անյադ աօք կը գիտէին թմբուկն և հրացանն որք վակօնին մէջէն իրենց հօր ձեռաց մէջ անցած էին։

Երբ խեղանդամն վեր ելաւ, տըղայք համբուրեցին զնա։ Եետոյ ճամբայ ելան, փոքրիկ աղջիկն, բարեկամութեան սիրոյն համար, մէկ ձեռքով ցուպն և միւսովը իւր մեծ բարեկամին մատներն բռնած։

Մ. Գ. ՄՕՁԵՍԼՆ

ԿԻՒՅ ՏԸ ՄՕԲՍՍԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ

Պարզ հրոյ վերջին հարուածն — Ածխոյ և աղամանդի սպրուձէն գոյացած ջերմութիւնն։ — Շըվրէօյի ֆնախորդն։ — Մեծ պափաղն։ — Լորձուքի միջոցաւ թունաւորութիւն։ — Շան արիւն։ — Էին դեղեր։

Ոչ ոք գեռ մոռցած է Գաղղիոյ մէջ Սէնթ-Էթիէնի արկածն որու երկու հարիւրէն աւելի գործաւորներ զոհ գնացին։ Սէնթ-Էթիէն նշանաւոր

ածխահանք մ'է. գորշ հրոյ պայթուածն պատճառ եղած է այդ ահաւելի արկածին։ Դորշ հուրն կաղ մ'է որ յառաջ կուգայ ածխահանքերու մէջ և որ երբ օդին աղդեցութեամբ հրավառ մարմնոյ մը գպչի, օրինակի համար լուցկիի մի կամ կայծի մը, կը պայթի. և նոյն րոպէին մէջ կ'աւերէ, կը քանդէ ամբողջ հանքն և կ'սպաննէ գործաւորներն։ Երկրաշարժներու ցնցումներն իսկ երբեմն կը նպաստէին այդ կաղին գոյութեան։ Տակաւին այն հասակին մէջ չենք որ կարենանք հրամայել երկրին չը շարժիլ այլ եւս։ Եւ սակայն ուրիշ միջոց չը կայ։ Դար մ'ամբողջ կայ որ ածխահանքներն ըսկսած են մեծ գործունէութիւն մ'ըստանալ ի խիստ շատ Տէյլի անգլիացին իւր ապահովութեան կանխելն հետրած է։

Գործաւորի մը անխոհեմութիւնը կրնայ հազարաւոր ընկերներ ոչնչացընել։ Բահին կամ բըշին յառաջ բերած մի կայծն իսկ կրնայ ծնունդ տալ գորշ հրոյն որ հեռուէն լսելի կ'ընէ իւր գալուստ թնդանօթի սղատիւր հարուածին նման պայթելով, կ'երբընէ ստորերկրեայ խաւերն և մահուան սոսկումն կը ձգէ հանքերու գործաւորաց սրտին մէջ։ Ողէտն առ այժմ անդարմանելի է։ Թերեւս ապագային մէջ մի օր, մարդկային գիտութիւնն պիտի ստեղծէ նորանոր միջոցներ աւելն համեատ հանքագործներն այդ աղետարեղ վտանգէն ազատ պահելու համար։

Երբ դիպուածաւ ձմրան կամ ամրան եղանակաց մէջ կ'օխոտէք ածխոյ կտորի մը վրայ, վստահ եմ թէքնաւ մտքերնէդ չէք անցներ այն տաժանելի աշխատութիւններն զորս աւելն օր մարդիկ յանձն կ'առնուն այդ օգտակար նիւթն երկրին աղիքներէն խելու համար։ Ընկերական տեսակէտով, այդ ածուխն ո՞րքան մարդոց կեանքն ջնջած է և քանի՞ գործաւորներ ընկերութեան սիրոյն համար, զոհ գացած են մահուան։ Ածխոյ կարգէն է նաեւ աղամանդն։ Աղամանդն ալ ածուխ է, կ'այրի, և թերեւս չէք կարծեր թէ՛ այդպիսի յատկութիւն մը կրնայ ունենալ ձեր դարմացման առարկայ եղող այդ չլացուցիչ զարդը։

(խօսքս տիկնանց կ'ուղղեմ) Պ. Պէրթօլէ Ծ կռամ կշռող աղամանդի մը և ածխոյ կտորի մը վրայ հետաքրքրական փորձեր կատարելով՝ ուղած է գիտնալ նոցա երկուքին ջերմութեան զօրութիւնը։ Եւ եթէ ուզենք ածուխն աղամանդի վերածել, պէտք է Պ. Պէրթօլէի դիմել քանի որ ջերմութեան հաշիւներն գտած է նա։

Ա՛հ, երազ մ'է լոկ, հարստութեան երազ մը եթէ կտրենայինք երկար ժամանակ ապրիլ։ Մեր գարուն մէջ միայն Շըվրէօյի հարիւրամետայ եղած չէ։ Փարիզու գիտական ընկերութեանց վերջին վեհաժողովին մէջ, գիտութեանց ճեմարանէն, Պ. Վէնսան ներկայացուցած է գաւառացի երաժիշտ և բանաստեղծ Աննիպաի Կանթէղի մի ձեռագիրն որոյ մէջ կը յայտնէ հեղինակն այն առողջապահիկ կանոններն, որոյ դիմած է ինք 1885 տարի ապրելու համար։ Եւ նա ապրած է այդքան։

Ձը մոռնանք ըսել թէ այդ դիտական ընկերութեանց վեհաժողովին մէջ Տօրթ Մօսօ ուրիշ մի քանի տեղեկագիրներ եւս մատուցած է որք եղած են առաւել կամ նուազ զօրաւոր վեճերու առարկայ։ Քննենք։ Առաջինն, աւելի պատմութեան կը վերաբերի։ Ձինու մեծ պարիսպն ո՛չ թէ Թաթարներուն դէմ շինուած է, այլ Հոնաց դէմ կառուցուած է։ Թողունք այս խնդիրն, մեր սահմանէն շատ հեռու է։

Երկրորդն է լորձուքէ թունաւորութիւն։ Մի թէքնէք տնկոց վրայ. ուրովհետեւ մարդկային լորձուքն կը պարունակէ թունաւորիչ սկզբուներու Լորձուքին մէջ կայ Սէւ ֆօսֆօրն ուրոյ մէկ կռամն կ'սպաննէ ճագար մը։ Ծանց լորձուքն եւս այսպէս է. նորա կրնան իրենց տէրերն թունաւորել երբ կը լղեն կամ կը շոյեն նոցա ձեռներն իրենց հազար և մի գգուանքներով։ Երբ լորձուքին վրայ կը խօսինք, որ այնքան վտանգաւոր է, կը լիչենք շանց արիւնն որ ընդհակառակն օգտակար է։ Երկու գիտուններ. (անուն հարկ չէ տալ) ճագարի մը մարմնոյն մէջ կը մտցնեն մի նոր տեսակ միքոօք և կենդանին կը մեռնի։ Նոյն

ՊԱՂ ՊՈԶՈՒՄՈՒ ԲՐԵՆՍԵՍԻ

ԹՕՀԱՅ ՊԻՐ ՀԻՔԵԱՅԷ ԻՍԹԵՆԷՆ
ՏԻՆԼԵՍԻՆ

(Շար. և վերջ).

Սէօզ աղղընտան թէքմիլ օլմազ-
տան պաղթէթէն մահիթապ զահիր օ-
լուպ, նուր ու զիեա եազաբորդ գու-
լիպէնին աէրուենին :

Լաքին օլ նէ՝ տէհէթլի մէնպարէ .
նուաղէթ անիտէ սիեահ . վէ պէեաղ
պիր էճինլի լալըն , օլ պիլտիլինիլ
սէրսէրի շալրիլէրի . պէլգոտէլէրի ,
միւնէճճիլէրի վէ օլ ճիւմլէ մասքէլի
փալաջօլարընը հիսոպա ալմանարազ ,
պուներ մահիթապ ըջըլը իլէ գաթ-
մադարըլ գախամադտա իտիլէր : Թամ
սիհրպապլար կիճէ տէրնէյինտէ կիպի :
Գըզըն եիւրէկի քօրարճասընտ
իւրքէրէք , պաշընը տիկէր թարափա
չէվիր օի :

Տիկէր թարափաա տախի պիր մէ-
լայըդ տուրուպ գանատէրինի սալլար
իտի : « Հահ , սէվիլիլի միւն պու օլ-
մասը կէրէք տիր » :

Վէ տիւլթէրի տիլպէր անըն գու-
ճաղընտա սըլընաճաք մահալ արատը :

Լաքին , տէհէթլու , պիր վա-
գաա իտի պու , չիւնքի մէքուհ քէօ-
յին ազասը իտի մէրգուլ :

Նուաղէթ ճիկէրլէր բարէլէյիճի
պիր փիղան պըրադարապ գալ ազըլ
տիւլալի :

Մահիթապ թէքարէն սէթր օլ-
տուլու ճիհէթլէ , եինէ մէլայըդ գա-
րալար իչինտէ գալիպ օլտու :

Իշլէ գըզըն փիրեատ ու փիղա-
նընտա , սիւհալըլար թէլաշլէ թահ-
թա բէրոէ արալըգլարընտան իչերի
պագալըլար , վէ պիր պագալըլտա իշէ
ակեահ օլտուլար :

« Էյ շիմտի շու սէփիլլէրէ կիւզէլ-
ճէ պիրէր կարիլ տէյնէյի չէքմէլէլիմ
մի » , տէյու ճէսուրանէ թէքլիֆ իթ-
տի տէլիգանը նէյգան :

— Պու իթիպարա տախի լաեըդ
տէյիլ տիրլէր , ճէվապ իթտի պիրիտի
պիղիմ օնլաբըն միւճաղաթընտ տահա
ալա թէտալիլլէրիմիլ վար . . .

— Յճապ նէ՝ տիր :

— Պօրուլարը աղղըմըգա ալալըմ .
Պատէհու աճէլ աճալիպ թարգոտա

ճէհէննէմքետրի պարգաշալըլա պիր
կիւրիւլիլ . էթտիրմէկէ պաշաաթը-
լար :

« Իշլէ գըեամէթ գօրտու » , պա-
ղըրալար մասքէլիլէր վէ տէհէթլէ
փիրար իթտիլէր :

Պօրուլար տախի օվա վէ օր-
մանլար իչինտէն անլէրի թէաղիպ իթ-
մէյէ պաշաաթըլար : Սթ իլէ ալ սէ-
յիլթմէսի , աէօրա նալ իլէ քէսկին
պիր թէարիլիլ իտի պու :

Մասքէլիլէր սէրիան փիրարտա ,
պօրուլարտա տայմա էթմէքաէ : Շիտ-
տէթլի փէրեատէր , քահաճլար ,
պաշ աշաղը եուվարլանմալար , հէր
թարափաա . կէօղէ կէօրիւնէն խէեա-
լի պիր նիւմայիլ միւլի , աղիմ վէ իհ-
թիմալտէն իտրիճ պիր չէյ իտի , պու
մէնգարէ կիճէ թէքմիլ տէվամ իթտի :

Նուաղէթ էլան եաթմաքտա իտի :

Պիրտէ նալէհան տիլպէր պիրնէվ-
ճիվան , գաաիֆէ սէթրիտի ալթընտան
ալթուն պիր սիւրահի չըգարաբադ ,
ուսուլ իլէ գըզը գալալըլըպ կիւլէ
պէյնզէր պուրուն տէլիքլէրինտէն հա-
եաթ թէնէֆֆիլա իթտիրալի :

« Բէնտինէ կէլ , տէտի օլտէմ ,
աղընը պաշընա տէվիլը , եա՝ պէնիմ
սէվտիճէյիմ » :

— Ահ , եա՝ բապպիմ , փիրեատ
իթտի նուաղէթ , եա՝ բապպիմ ,
պու թաթլը սէտա նէ գաաար երրադ
աբը քէօյ աղասընըն սէսինտէն :

Օլ տէմ գաթը մէճհուլ գըզըն է-
լինտէն թուլտու :

— Եա՝ բապպ , եա՝ բապպ , մըրը-
տանտը գըգ աղաճըդ եիւքսէք պիր
սէտա իլէ , քէօյ աղասընտ միւնտի-
պէթսիլ օլան պու նէ տիլպէր էլլէր
տիրլէր :

Էկէր մահիթապ անինտէ գարան-
ըլը տաղըլթմասալըրը , իյիճէ ֆար-
գընը վարամաեաճադ իտի քէնտի ,

Չիրա մահիթապըն կիւմիւշ կիպի
փարըլ փարըլ օլան այտընընտա նուա-
ղէթ օլ տէմ թէպէսսիւմ իթտի քի
մէղըիւր տիլպէր նէվճիվան աշգ ու
մուհապպէթ թըլըսըմ օլան օլ իւղիւմ
սալգըմընը սալալարադ , պիւլպիւլ
կիպի թէրէննիւմ իտէր իտի :

Եա՝ բուեայի եէքուզէ .
Նիեաղըմ մօճիպլինճէ ,
Էն սէմաաէն , միւնէվլէր ,
Գըլ եիւրէկիմ պիշարէ .
Եա՝ բուհ , պիրատէրիմ ,

Եա ճան , հէվիլթէրիլ :

— Էյ սէվտիճէյիմին խէյալի , սէս-
լէնտի նուաղէթ , ահ , շիմտիտէն տա-
խի սէվէրիմ սէնի :

Եէքտիկէրինէ օլ գաաար եաղըն
պուլսնմագտա իտիլէր քի աճադ-
թըլըսըմը պիր պիրլէրլէրինտէն ալ-
ըլապիլմէքտէ իտիլէր :

Հէր իքիտի տախի աշգ ու մահապ-
պէթ իւղիւմ սալգըմընը աղղըլարըլա
գալրատըգլարընտա իքի տուտաղլար
եէքտիկէրինէ բասա կէլտիլէր :

Փագաթ նէվճիվան գըզ պիրտէն
պիրէ կէրիլէտի :

Չիւնքի պիր եիւրէկին քէնտի սի-
նէտի իւղէրինտէ պիր չէյ չարբաղընը
հիսա իլլէտիլինտէն ֆէհմ իթտի քի
նիհալէթ խալալի պիր բուհ օլմալըպ ,
իլլա պիր ատէմ իմիլ . . . պաղըրտը
գօրգույա կիրիֆթար օլալապ . պիր
ատէմ . . . վէ՛ Լաքին քիմսինիլ սիլ . . .
միւսիւ . . . տճապ քիմսինիլ սիլ :

— Բրէնս քէնտիտի տիր , ճէվապ
վէրտի եանը պաշընտան ֆէնտապադ
պիր սէտա :

Գըզ թէլաշլէ պէրիյէ տէօնտիւ :

Բիւլիւք նէյգան իտի , զիրա մէր-
գուլ սապահ էրքէնտէն ալսըլ օլա-
րապ ալճըլար իլէ ալտէթ իթմէքտէ
իտի :

— Էյ պէնիմ զէվճէմ , պաղըրտը
բրէնս իքի էլինի մէզպուրէնէ ուղա-
տարադ :

— Եա պէնիմ սէմաաէն սէյմէ զէվ-
ճի աղիլիմ , ճէվապ վէրտի նուաղէթ ,
վէ եիւղէրինին գըզըլթըսընը սէթր
իթմէք իչիւն անըն կէօքսիւնէ ալթըլ-
ալ :

— Շու սէրսէմ շաշգընլարըն նէ՝
միւճաղաթ թալին իտէրսիլիլ , սիւալ
իթտի պաշ սիւհալըլ :

— Եէտի կիւն պու հիլլէթտէ տուր-
սուլար , էմր իթտի բրէնս :

— Էյ շու քէօյ աղասըլ :

— Միւլէպպէտէն :

Արթըգ թասալվուր իտին պօշ պաղ
պօղուճուլարընը , քիմիսի սէրսէրի շա-
յիր , քիմիսի միւնէճճիմ , քիմիսի պէ-
եաղ էճինլի , քիմիսի գալա շէյթան-
լար գըեաֆէթլէրիլլէ պաղ պօղուճու-
նու իքմալէ մէզպուր գալալըլար :

Եա օլ քէօյ աղասընը :

.

Իշխուհի քերական էլան թունա սե-
վահիլի սեքենէլէրինին թէխաթթիւր-
լէրինաէ պէր հաեաթ վէ պագը դալ-
մըջ օլուպ . պ օլ պօղուսուսուն էն սէվ
կիւլիւ ըրվաթթի տայիմա պու տուր
(ԾԱՐԼ ՏՐԼԻ) Վ. ԻԻԹԻԻԾԵԱՆ

ԼՃԱԿԻ ՎՐԱՅ ԱԿՈՍ ՄԸ

ՍԻՐԱՎԷԿ

1

Զոյգ մ'ամօրք էին գեռատի, գե-
ղեցիկ, օրրաղեղ, նա կը կոչուէր Փա-
պիուս . իսկ նէ Սթէնի :

Բանաստեղծ էր Փապիուս, և բա-
նաստեղծներու մէջ կը յարգէր մե-
ռածները՝ կը սիրէր ողջերը . սա յայ-
տանին եղած էր իւր վսեմ հոգւոյն և
իրական հանճարոյն . Իւր բնաւորու-
թիւն յոնգեցութեան և հեղահամբու-
րութեան մէջ հմայիչ տեղ մը կը բըռ-
նէր : Փապիուս ունէր ճաշտին աշխա-
տութեան, որով ալլոց նախանձն կը
գրգռէր : Քննադատը, խիստ քննու-
թիւններ կ'սկսէին ընել և իւր երկանց
վրայ լորձունք արձակել, որպէս չնիկ-
ներ կըրտիկոսի, որք ի զուր կը հա-
չէին : Երբ արձակ կամ ոտանաւորքան
մը հրատարակէր, կարելի էր կան-
խապէս զգալ ի նմա ճշմարիտ տա-
ղանդ մը, թերեւս մեծ հանճար մը :
Յաւելունք նաեւ թէ նիւթական կե-
նաց կառավարութեան մէջ չունէր նը-
ման, և որ միանգամայն ընտրելա-
գոյն իրականութեանց և իտեանկան կա-
տարելութեանց սքանչելի տիպարն կը
հանդիսանար և իւր այդ ազնիւ զգաց-
ման ապացոյցը տուեր էր՝ ընտրելով
Սթէնին, նուիրելով գինքն նորա եր-
կրպաղութեան :

Խօսելու եւք նորա գիմայ գեղեց-
կութեան, ձեռաց մաքրութեան և
չնորհաց վրայ . — Ո՛չ, ինչու որ յոյժ
բազմաթիւ «Ինքն» նոխարնէ պիտի
կապուտցունենք և մեր ընթերցողու-
հիք, իրենց երեւակայութեանց մէջ
պիտի փութան Փապիուսի կենդանա-
գիրը իրենց սիրեցելոյն կենդանագրին
տեղը դնել . — բայց ես կը հաւատամ
ընթերցողուհիք, որ ձեր «Ինքն» այն-
պէս չընաղ, այնպէս արժանի է ձեզ որ
Փապիուս չպիտի կրնայ բան մը շահիլ :

Հրաշագեղ էր Սթէնի, և այնչափ
գեղեցիկ, որ զմեաքայէ վերակենդա-
նեցնելու էր, նորա պաակերն հանել
տալու համար : Գիրիք որդի մը գըր-
կած . որչափ գեղեցիկ էր . . . որ
չափ գեղեցիկ . . . չպիտի կրնամ նը-
կարագրել . գրիչս դեռահաս է : Փոր-
ձեմ . . .

Հասէք ուրեմն կատարելագոյն կա-
նանց նկարագրութեանց հասարակ տե-
ղիք : Հասէք սպիտակ մարմարին,
սեւ սաթ, սկեգոյն, լուրջ կապոյտ,
յոգնագոյն ակն, շուշան, մետաքս,
թուիշ, սատաի, վարդ և արեւակն :
Հասէք վէպերու նկարչութեանց՝ բաղ-
մաղան գոյներու պնակներ, վասն զի
հոս պէտք է գլուխ-գործոց մը, գե-
ղեցկութիւն մը որ նման չունենայ
որպէս յերկինս նոյնպէս յերկրի, որ
մարդոց ամենն այդ դպրոցականներ
դարձնէ և ծերերու ալ յետին շունչերն
դուրս քաշէ :

Հիմայ, ուսիլից սկսինք :

Խելքիս հետ . երեք օր խորհրդակ-
ցելէ ետեւ, գրիչս վերստին ձեռք
կ'առնում : Հասկնալով որ խոհեմու-
թիւն էր ետ կենալ Սթէնիի գեղոյն
նկարագրութեան :

Արդ մենք ալ զանց կ'ընենք :

Սթէնի աներեւակայելի կերպիւ
հրաշագեղ էր, միանգամայն հին և
յոյժ ազնուական տոհմէ մը սերեալ :
Բաւական հասարակ և շատ քիչ տես-
նուած բան էր այս : Այսչափ աղւոր և
այոջափ ազնուատոհմ ըլլալով հանգերձ
վերջին ծայր խելացի էր . — Հասարակօ-
րէն երջանկութիւններն ընկերակցու-
թեամբ կը քայլէն, դուն ուրեք ա-
ռանձնն :

Մենք, մինչ սոյն գեղեցկատիպ
զոյգին մանրամասն նկարագրել կ'ը-
նենք, արքին դէպ ի մուտս կը քայ-
լէ . երեկոյն վրայ կուգայ, և Փապի-
ուս տարփակէր արագ քայլիւ, կը
հասնի Սթէնիի էլտօրատոն : Մի ոտ-
մամբ կ'անցնի ճանդանէ քան աս-
դուրէ վեր . որ ներս մենախուցը
կ'առաջնորդէ, ապա առանց դուռն
դուրսու արձաթեայ սկեգոծ բանա-
լի մը դարձնելով ներս կը մտնէ :

(Շարունակելի)

Վ Ը Ի Պ Ա Կ

Մեր նախորդ թուոյն Դ րդ. երե-
սին Բ. սրեւակիւ խմբագրական յոր-
դորին վերջին երեք տողերն պէտք է
կարդալ հետեւեալ կերպիւ . ի վնաս
ընտանեկան խաղաղ կենաց, ի դայ-
թակցութիւն ժողովրդեան և ի ձանձ-
րոյթ Ազգ. կեդր. վարչութեան :

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ

ԺՕԶԵՑ ՆԱԼԲԱՍ

Տիշթապիպլէրինին էն մահլիղէրինաէն
օլուպ, քէնտիօնէ միւրահատի իտէն-
լէրի աղ վագըթ դարձնտա չիփտրէ-
զիր իթմէքլէ պիհագըլն խօշնուա իթ-
միշ օլան ժօղէֆ նալրաս էֆ. Սիրքէ-
հիտէ Թրամվայ ճատտէսինտէ Տուլու-
նու Ումուսիյէ իտարէսի դարչըսընտա
Տ. նումէրօլը մահալը մախսուստա պու
լունմաղտա տըր :

Թապիպլը մուամիլէյհ զայէթ մա-
հլրանէ պիր սուրէթտէ իմալ էյլէտի-
կի տիշլէրի էհվէն ֆիլյաթլա ֆիրուսթ
իթտիկի կիպի, միւշլէրիլէրինի քէ-
մալը հիւրմէթ վէ նէղաքէթլէ գապուլ
վէ տիշ խասթալըլարընը հիւսնիւ թէ-
տալի իտէրէք, ճիւմէնին մէննուսի-
յէթլինի գաղանմագտա տըր :

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ ՊԱՐՏԷԶ ՀՈԳԵԻՈՐ ԲԱԶՄԱՊԱՅԿԵՐ

(Պէրպէրեան Տպագր.)

Ընտիր Թղթի վրայ, մաքուր
տպագրութեամբ, լաթա-
կազմ, կը վաճառուի

Երկու { 2 } զրուշ

Կը գտնուի Պէրպէրեան
Տպարան, Կ. Պ. Էսքի Զապ-
թիէ Ճատտէսի, Թիւ 61 :

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՅԵՏՈՄՍ

Լաւ տպոյն քաւթօնի վրայ ա-
մէն լեզուաւ կրպատրաստուի
գին 100 հատը 10 դհէկն.
պէտք ունեցողները պէտք է
դիմեն Գ. Պաղտատլեան տը-
պարան Յակոբեան խան
Թիւ 13 Կ. Պոլիս :

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ը Ն Թ Ե Ր Ց Ա Ր Ա Ն

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Յօժիչ — Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Հանդիսի տպարանէն ի լոյս ընծայուեցաւ Մեծ. Մ. Մամուրեան էֆէնտիի սոյն նոր և բազմապատկեր ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ, մաքուր տպագրութեամբ և գեղեցիկ կազմով:

Փոքր մանուկները, որք քերականը աւարտելէ յետոյ չունենին իրենց կարողութեան յարմար ընթերցանութեան գիրք մը, ահաւասիկ սոյն պատկերազարդ Ընթերցարանն պիտի ունենան այսուհետև, որով մէջ պիտի գտնեն փոքրիկ պատմութիւններ, ոտանաւորներ, հանելուկներ, պիտանի գիտելիքներ, որք գեղեցիկ կերպով դասակարգուած են աստիճանաբար:

Կը յանձնարարենք Մեծ. դասատուաց, սոյն Ընթերցարանն, որով պակասը բաւական ժամանակէ ի վեր զգալի եղած էր և զոր կը լեցնէ բազմաշմուտ ուսուցիչն: Կեդրոնատեղին է Հանդիսի տպարանն, և կը գտնուի ամեն Հայ գրալաճառաց քով: Գինն է 2 դրշ. Շատ ցնորներու գուհացուցիչ գեղջը ըլինի:

Մ Ե Ր Պ Ո Ւ Լ Բ Ե Օ Ր Թ Ո Ւ Ա Ջ

Տ Ե Պ Պ Օ

ՍԹԱՆՊՈՒԼ ԵՖԵՆԻ ՃԱՄԻՏԷ

ՍԲԷՉԱՐ ՏԻԻՔԵԱՆԼԱՐԸ

Ս թ Ա Մ Պ Օ Լ Բ Ե Օ Ր Թ Ո Ւ Ա Ջ սըրասը թրամվայ

ճատուէսի — 56

Պ Է Յ Օ Ղ Լ Ո Ւ Ն Տ Ա Տօղրու եօլտա — 168

Մէջքիւր էճգախանէ վէ սրէչար տիւքքեանյարընստ միւթ սախտ վէ էնվայի թէրքալաթը քիւնէվիյէ վէ էճգա վէ մուտէճաթ վէ տէաթիւր ճէրքանիյէ, վէ ալէա ճինս լա թ ք իլէ չէլիքաթէն մաամու, ալաթ ու էտէփաթ, վէ Լիսթէր ո սուլիտէ պաղլար, վէ Յրանսըզ վէ Ինիլիլ էճգալա ը, սուլիթ սինսն էն ալէա ճինս, և է իլ վէ էճնէպի մա տէն սուլարը, Փօթիկաթ ըլար իչիւն թէրքալաթ քիւնէվիյէ, Պարտո չարապլարը, զ ճինս ըլար, էնվա իչիլիլէր, դօս ուլու սապուշուտ, նէ Փիս բուտրո, ո տը Գօլմէր, աչ սուլարը, տիւզիլի նիւքլէր, վէ ըս ըէչարլար իլէ քիւնէվիյէ մախսու ճամ գաղլար վէ ալաթ ու է տէվ թ մէվճուտ ոլուպ, թօրտան վէ ըէրաքէնսէ Փիթիլիթ ոլո նուր:

Քէզալք մէջքիւր տիւքքեանստ մուտէճնէի թըպլիլէ տախի իճ րա ոլո նուպ, պուշա մախսու ոտալար վար տըր կ ճէլէր աչ գ տըր:

Չէյլ—Պիլճիլմէ էճգա վէ էսթատմըլըն էն ալէա ճինսինտէն ոլուտ զուշու վէ ըէք էճնէ Փիլյաթլա սաթըրըլըն Տօղթար էֆէ տիլէրէ վէ րազպէթլա էնալիլէ իլէն ու պլյան իաէրիլ:

ՖՈԹՕԿՐԱՖ

ԳԱՐԱԳԱՅԵԱՆ ՊԻԱՏԵՐԻԷՐ

ԳՈՒԼԷ ԳՈՒՐՈՒ ՆՕ. 677

Միւշթիլիլէրիմիլի մէմուտն զըլմազ, էսիլտէն պէրո մէպլէքիմիլ ոլուտուտ ամ մէնի մալիմի տիր: Պու տէֆա իվրօթու ըն էն մէչար Փ պլիգալարընտան ճէլպ իտէրէք, տիլիլիլէմիլի տանաթ մըլ ոլուտ զուտուտան, միւրաճաթ իաէճէք միւշթիլիլէր իլէր հալտէ մէմուտն պալաճալար տըր: Գաթա ը հալտա պիլէ ըէլիմ չէքիլիլ: Չօճուգլար վէ չօգ տուրմաղա իէհամ մէլիւ ոլմալանրար իչիլի, էն սն իսիլաթէ (էնսթա թանէ) եանի միւշթիլիլի եօրմաղ սըլըն ըէլիմէր էնէլիլիլ: Պուշտան մաատա Փօթիկաթ իչիւն է մէչար Փապրիլալ Լարտան հէր ճինս մաքիւնա վէ լէվալիմաթ վէ էճգա կէթիլիլտիրիլուպ, է վէն Փիլյաթլէն սաթըրըլ:

Միւրաճաթ իտէլիլէրէ մէճճալէն տէրո վէրիլուպ, մէրազըլըր իչիւն 180 զրուչա գատար մաքիւնալար Փիլրուլիթ ոլուտուտ:

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ն Շ Ա Ն Պ Է Ր Պ Է Ռ Ե Ա Ն

ՖՈՒԱՆԳՖՕՐԹՈՒԱՋ

ՏԵՆԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէ մաեէ Փրանդ 6,250,000

Ինթիեաթ աղչէսի Փրանդ 1,270,000

Մէջքիւր գուճաւնիա տէնիլ գաղալարընա գարըլ վարօղլարտա վէ կէ միլէրտէ եիւքլէնիլէն մալլէրի, վէ քէզալիք բօթա իտարէլէրիսէ թէսլիմ ոլուտան միւճէվճէրաթ վէ եախսոտ պանգնթ լէվրաղը զաեթէթ էճվէնիլէթ վէ սուհուլէթլէ սիկուրթա իտէր:

Պու ճիհէթլէ մէպալիլի քիւլլիեէեի սիկուրթա իտէպիլմէք իչիլ իչպու գուճաւնիա իվրօթաւա 13 թանէ պիւեիլ սիկուրթա գուճաւնիալարըլա պիլլէչմիլ տիր: Պուշարըն թէքմիլ սէրմաեէ վէ իհթիեաթ աղչէսի 100,000,000 Փրանդը կէչէր:

Թէքմիլ թիւքքիա աճէնթէսի

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ՄԻՒՆԻԹ ՊԻՐԼԷՇՄԻՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէ մաեէ

Ինթիեաթ աղչէսի 1888 Յունիսէ գատար

Սէնէվի իրաւ 1888 Յունիսէ գատար

Փրանդ 8,000,000

Փրանդ 4,817,262

Փրանդ 10,069,700

Մէջքիւր գուճաւնեալար տէքօղլիթօլար վէ իտանէլէր վէ ալէլէր իչիլնաէ պուլունան մալլէր վէ մօպիլեալարը զաեթէթ էճվէնիլէթ վէ սուհուլէթլէ, թէէմիլնաթ գալիլիլէ թաճթընտա ոլարաք սիկուրթա իտէլլէր:

Իսթանպօլ աճէնթէսի

Իսթանպօլ, Պահճէ-գաթու, Եօրկիտաիս խան ԳՈՒՆԻԿ ԱՍՏՈՒՄՄԱՏՈՒՐ

Մալիւմաթ.—Շիրքէթլէրիմիլին Տէրիսաաւտէթ պանքէրլէրի պուլունտն Ներսէսեան Բէտէր վէ Մախոււմու էֆէնտիլէր հիսապը կէօրիլմիւշ, վէ միւտիլիլէթի ումուլիլէ թարաֆընտան թաստիլ ոլունմուշ հէր կիւնա զարար ու զիեանը թազմիլէ թէմալիլէ թալիմաթ ախը իլլէմիլլէր տիր: